

Telegraful Român

FOAIE RELIGIOASĂ EDITATĂ DE ARHIEPISCOPIA ORTODOXĂ ROMÂNĂ A SIBIULUI

Simbolul credinței (XI)

[Art. 9: (Cred) „Întru una, sfântă, sobornicească și apostolească Biserică”]

3. Ierarhia bisericească aparține și ea esențial ființei Bisericii. Preoția în Biserică este de la Dumnezeu (F. Ap. 20, 28); și fără ierarhie de ordin divin nu poate să existe Biserică adevărată.

Domnul însuși a rânduit ca în Biserică să fie ordine ierarhic: unii să fie păstori, iar alții păstoriți; unii să conducă părințește, iar alții să asculte; cei dinții sint păstori duhovnicești, iar ceilalți constituie turma cuvântătoare, obștea credincioșilor, laici sau mireni, dar cu toții formind „un trup, un Duh” (Efes. 4, 4) și păzind „unitatea Duhului întru legătura păcii” (Efes. 4, 3).

Calitatea de membru al ierarhiei bisericești se primește prin taina preoției, prin hirotonie. Hirotonia are trei trepte: de episcop, de preot și de diacon, singurele trepte de ordin divin, adică după har. Alte trepte și numiri ale demnităților bisericești sint exclusiv de ordin administrativ, exterior.

Sfinții Apostoli au așezat în Biserică episcopi, prin harul episcopatului, în succesiune apostolică neîntrerupută canonică, mijlocindu-se astfel harurile mîntuitoare și sfințitoare prin Sfintele Taine. Tot Sfinții Apostoli au așezat și treapta a doua ierarhică, pe preoți (F. Ap. 14, 23; I Petru 5, 1—2), ca și pe a treia treaptă, pe diaconi (F. Ap. 6, 1—6; I Tim. 3, 8).

Nevăzut, Biserică este condusă de Întemeietorul și Capul ei, Iisus Hristos (Efes. 1, 22; 5, 23; Col. 1, 18). Cel pururea prezent viu și lucrător în Biserică Sa (Matei 28, 20; 18, 20; Ioan 14, 18), prin Duhul Sfânt (Ioan 14, 18; 15, 26). În chip văzut, Biserică se conduce de ierarhia bisericească, autoritatea cea mai înaltă avînd-o sinodul ecumenic, subînțelegîndu-se că în unitate cu întreaga Biserică, nu deasupra acesteia, urmînd apoi sinoadele locale și episcopii în eparhiile lor.

Pe temeiul încredințării date ierarhiei bisericești de către însuși Iisus Hristos, de a exercita în numele Său întreita putere a

Bisericii, anume de a învăța adevărul mîntuitor, de a sfinți și a conduce la mîntuire, acestei ierarhii i se cuvine ascultare, ea fiind așezată spre părințească păstorie (F. Ap. 20, 28), spre „ascultarea credinței” (Rom. 1, 5) și putînd porunci „în numele Domnului nostru Iisus Hristos” (II Tes. 3, 6); iar Domnul arată El însuși și valoarea ascultării: „Cel care vă ascultă se voi, pe Mine Mă ascultă; și cel care se leapădă de voi, se leapădă de Mine; iar cel care se leapădă de Mine, se leapădă de Cel care M-a trimis pe Mine” (Luca 10, 16).

4. În ființa ei, Biserică este comunitate de viață, comuniune între Dumnezeu și oameni, avînd ca supremă pildă, ca prim izvor viața și totodată ca suprem ideal viața intratreimică a Persoanelor Dumnezeiești. Și astfel Biserică este organism viu, dumnezeiesc și omeneș, avînd o existență deosebită de oricare alta, existență unică, taină (misterul) Bisericii fiind mare, taină alături doar cu aceea a unirii ipostatice (I Tim. 3, 16), ea, Biserică, apărînd și ca o anume reprezentare sau ca o urmare aparte a acelei uniri, ca o extindere peste veacuri a Întrupării Fiului lui Dumnezeu, în vederea împărtășirii sau revărsării înafară, în întreg trupul tainic al Celui întrupat, a roadelor Întrupării și operii Lui răscumprătoare.

Cunoscînd toate acestea și „ținînd adevărul, în iubire, să sporim întru toate, pentru El, Care este Capul Hristos. Din El, tot trupul bine alcătuit și bine încheiat, prin toate legăturile care îi dau tărie, își săvîrșește creșterea, după lucrarea săvîrșită pe măsura fiecărui mădular în parte, și se zidește întru dragoste” (Efes. 4, 15—16); și astfel îmbrăcîndu-ne „în omul cel nou, care este făcut după chipul lui Dumnezeu, în dreptate și în sfințenia adevărului” (Efes. 4, 24) și avînd siguranța puținții de mîntuire ca mădular vii organic cuprins în Biserică lui Hristos, al nostru „Arhiereu milostiv și credincios înaintea lui Dumnezeu” (Evr. 2, 17).

Pr. prof. Isidor Todoran

Pocăință și mărturisire

Multe cuvinte din tezaurul limbii noastre, în cursul veacurilor, printr-o întrebuintare deosebită în anumite timpuri, au suferit o schimbare de înțeles, au dobîndit sensuri peiorative sau un cuprins nou. Comparînd înțelesul nou cu cel original, te miri cît de mare este schimbarea pe care o suferă aceste cuvinte. Să exemplificăm printr-un singur cuvînt, acela de *prost*, care la originea lui (din slavonă) însemna, precum se știe, om simplu, din popor, dar care a ajuns să însemne om lipsit de inteligență, fără minte sau judecată. (A se vedea *Dicționarul explicativ al limbii române*, p. 753.)

O situație asemănătoare s-a petrecut și cu cuvîntul *pocăință* care, în înțelesul lui adevărat, indică una din cele șapte Sfinte Taine ale Bisericii noastre, care constă din mărturisirea păcatelor săvîrșite, din căință și hotărîre de îndreptare, din împlinirea canonului, după caz, și din dezlegarea din partea preotului duhov-

nic. Dicționarul mai sus amintit, consemnînd acest înțeles adevărat al cuvîntului *pocăință*, nu înțelegem să amintească și sensul mai nou, folosit — din păcate, de foarte mulți, chiar dintre credincioșii noștri neavizați, anume „a deveni adept al anumitor secte religioase creștine” (*Dicționar...* p. 712). Să amintim că unii dintre credincioșii noștri atribuie cu ușurință acest nume unor oameni care nici ei nu și-l revendică, preferînd numirea specifică confesiunii lor. Pentru acești credincioși ai noștri nu în deajuns de lămurii, a te pocăi este sinonim cu a părăsi Biserica în care, după părerea unora, nu și pot afla mîntuirea, ca și cum Biserica n-ar fi propovăduit și realizat, de-a lungul veacurilor, mîntuirea credincioșilor ei printr-o adevărată pocăință. Să mai amintim atitudinea cu totul nejustificată a unora de a evita termenul de pocăință în cîntări, în rugăciuni și în propovăduire, cuprins de altfel în toate cărțile noastre de cult, cu ten-

dița de a-l înlocui cu *căință*, *îndreptare* etc. cu toate că, știut lucru este pentru toți, acești doi termeni nu acoperă în întregime sensul cuvîntului *pocăință*, echivalentul *metanoiei* grecești. Metanoia implică procesul de convertire, de înnoire și depășire a firii stricate prin păcat, sens pe care pocăința nu-l subliniază — ni se pare — în de-ajuns (cf. M. A. Bailly, *Dict. grec-irancais*, p. 565).

Ni se pare, deci, potrivit să stăruiam asupra cuvîntului de pocăință, să-i pătrundem înțelesul adevărat, în nădejdea că o bună înțelegere ne va conduce la săvîrșirea unei adevărate pocăințe și, prin aceasta, la mîntuirea sufletelor noastre.

Sfîntul Ioan Scărarul (autorul cărții *Scara paradisului*) definește pocăința ca fiind *înnoirea Botezului*, sau ca „un legămint cu Dumnezeu prin lucrarea faptelor bune — potrivnice cu păcatele făcute înainte” (*Scara*, Cuv. 5, 1).

Prot. dr. Gheorghe Lițiu

(Continuare în pag. a 2-a)

Un pașoptist transilvănean: August Treboniu Laurian

— 100 de ani de la moartea lui —

„Is gata a face tot ce poate servi spre folosul națiunii noastre.” Aceste cuvinte, mărturisind o convingere patriotică fierbinte ca un legămint, sint desprins dintr-o epistolă a lui Laurian către Bariț. Volumul I al corpusului epistolar *Bariț și contemporanii săi* (Editura Minerva, 1973) înmănușează și un număr de 102 scrisori ale lui August Treboniu Laurian. Acoperind o perioadă agitată din istoria Transilvaniei (1840—1875), ele dovedesc convingător și multilateral eforturile unui cărturar patriot. Dintre acestea am ales acele epistole care ni-l înfățișează pe Laurian în miezul evenimentelor revoluționare de la 1848, ca unul din principalii factori politici ai revoluției, preocupat de realizarea unității naționale a românilor.

În scrisoarea din 29 martie 1848, referindu-se la un episod timpuriu al mișcării revoluționare din Transilvania, Laurian își exprimă convingerea că românii trebuie să acționeze uniți, indiferent de confesiune, deocamdată pe calea petițiilor: „În tot modul s-a făcut rău că nu s-a dat jalba. Dacă o cerea ei mai tare, de ce nu ați făcut-o mai tare? Cît de tare nu strică, dacă tăcerea strică. Românii trebuie să ceară acum toți.” Următoarea epistolă, trimisă din București la 8 aprilie 1848, după ce-l informează de primirea gazetelor brașovene, înțelege ca un important factor de unitate națională, Laurian, schițează un program sistematic și radical al revoluției transilvănene, care depășește prin luciditate și clarviziune programele politice lansate în aceleași zile de alți fruntași pașoptiști. Frecvența îndemnelor și a imperativelor dau acestei scrisori tensiunea agitată a unui manifest: „Ce mai faceți? ... și vedeți de vă înțelegeți! Vorbiți, scrieți, cereți!”

Publicați și cu gura, și prin tipari cererile românilor. Mie mi se par cele de căpetenie acestea:

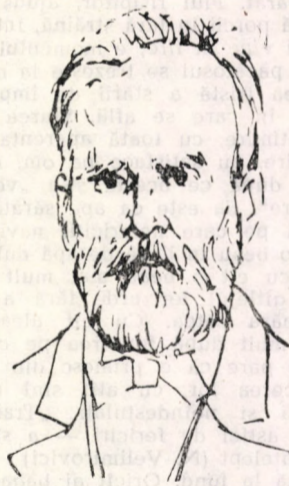
1. Independență națională. Românii să figureze în numele lor, să-și aibă reprezentanții lor, să se servească cu limba lor în toate treburile lor.

2. Independență religioasă. Românii să-și aibă religionea lor română, fără dezbinare în uniți și neuniți (așa numita unire să se

desființeze, toți românii să fie numai de o lege: românească).

3. Restabilirea Mitropoliei române din Transilvania, supt care să fie episcopii români de la Virșeș, Temișoara, Arad, Oradie, Maramureș și Bucovina. Pe tot anul să se strîngă un sinod general al Mitropoliei, din toate episcopatele române.

4. Școale române în toate satele și orașele dotate din fondurile alodiale.

5. Într-armarea generală a românilor.

6. Ștergerea iobăgismului, fără vreo despăgubire.”

După ce prefigurează acest program de revoluție pașoptistă, Laurian continuă cu îndemnuri patetice izvorîte dintr-o inimă de înflăcărat patriot, care nu are răbdarea diplomatică, dar nici subtilitatea politică a lui Bariț, de a căruia stare de expectativă este intrigat: „Publicați acestea și prin scris și prin grai, ca să cunoască românii în general ce le lipsește. Fiți mai curajoși ... Arată că ești român! Cei de aici te pîrsc vîndut străinilor. Dovedește că nu, prin faptă!” Și prețioasa epistolă se încheie prin comunicarea unor vești despre mersul revoluției în țările surori.

În primăvara anului 1848, după adunarea de la Cîmpul Libertății de la Blaj, face parte din delegația românilor transilvăneni care prezintă împăratului Ferdinand,

aflat la Innsbruck, a doua petiție. Ingrijorat că, la masa tratativelor, unii din membrii deputați vor abnega de la programul național stabilit pe Cîmpul Libertății, regretă lipsa lui Bariț din componența delegației și a altor citorva „români fierbinți”: „Mi-ar fi plăcut dacă ai fi fost și d-ta între dinșii, și încă vreo alți doi, trei români cu înțelegere ca să nu se facă vreo dandana ... Noi ne-am înțeles aici cu Bănuț și cu alți români fierbinți, ca să scriem d-lor la Pesta să se fie strîns de hotărîrile de la Blaj și de cererile formulate în cele două petițiuni, una de la Împăratul și alta de la Dieta. Pentru înțelegerea acelor puncte să lucrăm un fel de comentariu, în care să espunem cum înțelegem noi naționalitatea și să specificăm înțelesul cererilor noastre pînă la cele mai din urmă părți.” Epistola din 30 iulie 1848 trimisă de la Sibiu aduce date revelatoare despre eforturile de realizare a unității românești în focul revoluției, prin ideea ajutorării revoluționarilor din Țara Românească. „Dară lucrurile românilor din principate se tot mai încurcă. Să le stăm într-ajutoriu cu pieptul. Pînă cînd ei nu-mi vor da de știre, eu nu pot să mă mut din punctul acesta”. Ideea revine în următoarea scrisoare (Sibiu, 2 octombrie 1848), în care, informînd despre revoluția din Țara Românească, arată că după adunarea din septembrie de la Blaj s-a alcătuit un memoriu, în numele ardelenilor precum și al fraților din Moldova și Valahia, iar în redactarea lui s-a ținut seamă de recomandările revoluționarului pașoptist muntean Alecu Goleșcu-Albu. „În Țara Românească merg lucrurile rău, precum ne scrii. Dar poate că iarăși se vor întoarce spre bine. Noi am făcut petițiune și către Dieta de la Viena, în sensul cum ne-a zis Goleșcu. Crez că glasul a 60 mii de oameni cîți au fost la Blaj se va auzi la Viena.”

Scrie Geo Bogza: „În istoria noastră pentru a ieși din nimicnicie, a fost nevoie de bărbăți, iar la 1848, în Moldova, Muntenia și Ardeal a pășit în arenă o întreagă generație cu fruntea înaltă și inspirată, tăiată de linia adîncă a voinței.”

August Treboniu Laurian a fost unul dintre aceștia!

Ioan Buzăși

Din agenda
Prea Fericitului Părinte
IUSTIN
Patriarhul Bisericii Ortodoxe Române

Marti, 2 decembrie 1980. — Prea Fericitul Patriarh Iustin a primit pe I. P. S. Arhiepiscop Kiril Gundiaev, Rectorul Academiei Teologice de la Leningrad, în trecere prin București, în drum spre Țara Sfântă. Au fost de față P. S. Episcop Vasile Tîrgovișteanul, Vicar Patriarhal și P. C. Pr. D. Soare, Consilier Patriarhal.

Joi, 4 decembrie 1980. — Prea Fericitul Patriarh Iustin a primit pe Sir Donald Logan, Directorul Centrului Marea Britanie—Europa de Est, care a făcut o vizită în țara noastră, la invitația Institutului Român pentru relații culturale cu străinătatea. A fost de față P. S. Episcop Vasile Tîrgovișteanul, Vicar Patriarhal.

Vineri, 5 decembrie 1980. — Prea Fericitul Patriarh Iustin a luat parte la recepția oferită de Ambasada Finlandei la București, cu prilejul sărbătorii zilei naționale a acestei țări. A fost însoțit de P. S. Episcop Antonie al Buzăului și de P. S. Episcop Vasile Tîrgovișteanul, Vicar patriarhal.

Joi, 18 și vineri, 19 decembrie 1980. — Prea Fericitul Patriarh Iustin, împreună cu I. P. S. Mitropolit Teoctist al Moldovei și Sucevei, au luat parte în calitate de deputați, la lucrările sesiunii Marii Adunări Naționale a Republicii Socialiste România.

Simbătă, 20 decembrie 1980. — Prea Fericitul Patriarh Iustin a primit pe Episcopul John M. Krumm, aparținând Bisericii Anglicane din S. U. A., însoțit de Rev. Robert Anderson, superiorul Bisericii anglicane din București. A fost de față P. S. Episcop-vicar Vasile Tîrgovișteanul.

Marti, 23 decembrie 1980. — Prea Fericitul Patriarh Iustin și alți ierarhi ai Bisericii Ortodoxe Române au participat la lucrările plenarelor Consiliului Național al Frontului Democrației și Unității Socialiste și a Comitetului Central al Organizației Democrației și Unității Socialiste.

— Potrivit tradiției, în această zi (ajunul Crăciunului), la ora 17,30, Prea Fericitul Patriarh Iustin a luat parte la Concertul de colinde de Crăciun și Anul Nou, prezentat în sala festivă a reședinței patriarhale, de Coralele: Catedralei patriarhale, a bisericilor Sf. Spiridon Nou și a Bisericii Domnița Bălașa.

Joi, 1 ianuarie. — Potrivit datinei, la ora 18, în această primă zi a noului an 1981, preoții Capitalei și colaboratorii direcți ai Prea Fericitului Patriarh au venit la Reședința patriarhală pentru a adresa felicitări și urări de bine și sănătate întîistătorului lor. Cu acest prilej corala preoților din Capitală a prezentat un concert de colinde.

Popas aniversar la Urmarea lui Iisus Hristos de Thomas a Kempis

— O carte de excepție —

S-au împlinit de curînd 600 de ani de la nașterea lui Thomas a Kempis, autorul excepționalei cărți Urmarea lui Iisus Hristos. El s-a născut în Kempen în anul 1380, a viețuit ca monah — apoi ca egumen — într-o mănăstire catolică, pînă la vîrsta de 92 de ani și a murit în anul 1471. Alte date nu se cunosc.

Lucrarea, de o înaltă trăire duhovnicească, i se atribuie pe drept smeritului călugăr Thomas, prin faptul că într-un manuscris din anul 1441, care se crede că este chiar originalul ei, se găsește această prețioasă însemnare: „Finitus et completus per manum Thomas Kempis”. (S-a sfîrșit și s-a completat de mina lui Thomas Kempis!).

De-a lungul a șase secole, puține cărți religioase s-au scris, în lume mai bune, mai frumoase și mai folosite, ca Urmarea lui Iisus Hristos. Așa se explică pentru ce este ea foarte răspîndită și foarte citită, tipărită în multe limbi și în sute — și chiar mii — de ediții.

La români, această minunată Urmare a apărut mai întîi în limba slavonă, tipărită la Mănăstirea Dealu, în 1647, tradusă din latinește de învățatul boier muntean Udriște Năsturel, cu o prefață a sa dedicată mitropolitului cărturar al Moldovei Varlaam, contemporanul său. De aici s-a răspîndit repede la toate popoarele slave.

În limba română, lucrarea s-a tradus de Gavril Munteanu și s-a tipărit la București în 1845, sub păstoria mitropolitului Neofit al Ungro-Vlahiei (1840—1849). În 1893 s-a tipărit la Gherla de către Gavril Pop, iar în 1901 s-a tipărit din nou la București, cu aprobarea Sf. Sinod.

Noi avem în față a II-a ediție, publicată în 1927 la Mănăstirea Neamțu.

Despre Urmarea lui Hristos s-au exprimat în unanimitate cele mai elogioase păreri. Și așa va fi pînă la sfîrșitul veacurilor — căci merită. Nimic nu este exagerat.

În ce constă superioritatea acestei cărți? În valoarea sa duhovnicească excepțională. De la început și pînă la sfîrșit, ea este străbătută de un puternic duh

creștin, de înaltă trăire creștină care angajează în mod desăvîrșit toată ființa omenească.

Puterea extraordinară de atracție și transfigurare duhovnicească a Urmării stă în mesajul divin, de care, sufletul creștin — însetat după desăvîrșirea în Hristos — nu se satură niciodată chiar dacă ar citi-o de zeci de ori. Mesajul divin formează permanenta *noutate duhovnicească* a cărții. De fiecare dată ea apare nouă, incântătoare, admirabilă, captivantă și impresionantă. Iar simplitatea expunerii, bogăția variată a cuprinsului, logica ideilor, argumentarea biblică și metoda reflexiilor cuceresc și conving pe cititori de marile ei calități.

Secretul cărții stă în adevărul că ea *răspunde celor mai profunde aspirații, doriște și chemări ale sufletului creștinesc*.

Cartea se adresează tuturor creștinilor, celor înduhovniciți ca și celor ce sînt la începutul urcușului duhovnicesc. Ea face o profundă analiză asupra ființei credinciosului cu toate contradicțiile ei, cu aspirațiile și neputințele ei, cu ridicările și căderile ei. Dar nu se oprește aici, ci arată drumul îndreptării și al intrării sufletului în comunitatea de viață fericită cu Hristos-Dumnezeu.

Thomas a Kempis, la fel ca toți Părinții Bisericii Ortodoxe și Părinții filocaliei, — coboară pe credincios în umilință, căci îi arată tragedia sa în păcatul originar, dar nu cu scopul de a-l înjosi, ci de a-l ridica pe culmile îndumnezeirii pentru care a fost creat ca să fie și să rămînă fericit. El nu se mulțumește, deci, să constate mizeria spiritual-morală a credinciosului, ci, ca un părinte bun, sfătuieste, mustră, îndrumă și oferă soluții pentru creșterea în Hristos celor ce cred și-L iubesc pe El.

Cartea arată o profundă cunoaștere a sufletului credinciosului, cu toate calitățile și defectele sale. Ea este scrisă din inimă curată și cu dragoste fierbinte de mîntuirea tuturor sufletelor creștinești, de aceea cucereste toate inimile sincere care doresc să urmeze lui Hristos-Dumnezeu.

Cele 6 cărți (părți) ale Urmării sînt meditații, rugăciuni și reflexii asupra tuturor adevărilor creștine, absolut necesare de știut și de trăit de cel ce caută sincer Calea, Adevărul și Viața care este Mintuitorul Hristos (Ioan 14, 6).

Iată cîteva „spice” pline de viață duhovnicească de aici:

— „Nu vorbește mari fac pe sfînt, ci viața de fapte bune (p. 18).

— De-ai ști Biblia de rost, dar lipsește dragostea și harul — ce ți-ar folosi? (p. 18).

— Cu adevărat învățat este cel ce se leapădă de voia sa, pentru ca să facă numai voia lui Dumnezeu (p. 25).

— În cruce este mîntuirea, în cruce viața, în cruce ocrotirea împotriva vrăjmașului... Tăria sufletului, plinirea virtuții... Ia dar crucea ta pe umerii tăi și urmează lui Hristos și vei ajunge la viața de veci. El a mers înaintea ta purtînd crucea Sa, și a murit pe cruce pentru tine, pentru ca și tu să porți crucea și să rîvnești a muri pe cruce... (p. 127). În pătîmirea necazurilor și răsîgnirea poftelor zace mîntuirea. *Altă cale către cer și către pacea lăuntrică nu este decît calea crucii*.

— Ori unde te duci trebuie să ai răbdare, de vrei să ai pace sufletească și să te învrednicești de cununa fericirii.

Dacă porți crucea ta (necazurile) de bună voie, te va purta și ea pe tine și te va povățui la limanul dorit al nepătîmirii.

— În lume crucea n-are sfîrșit; iar dacă porți crucea cu părere de rău, mai adaugă altă cruce și îndoiește sarcina, pe care trebuie s-o duci. Lepezi o cruce, vei da fără îndoială peste alta și poate încă mai grea (p. 127—129)...

Gătește-te, dar, ca o slugă bună și credincioasă a purta crucea Domnului cu bărbăție. Iar cînd vei ajunge să simți amărăciunea patimilor ca dulceață pentru Hristos.

Pr. Dr. S. Radu

(Continuare în pag. a 4-a)

Pocăință și mărturisire

(Continuare din pag. 1)

deci o mărturisire prin fapte bune a numelui de creștin pe care-l purtăm.

Două lucruri ne spun aceste definiții; mai întîi că *pocăința se află în strînsă legătură cu Botezul*; că pocăința este posibilă tocmai fiindcă, prin Botez, avem în noi „arvuna Duhului Sfînt”, care ne dă putința ca atunci cînd mugurii Harului primit în Botez, crescînd „cu vîrsta și cu înțelepciunea”, să aducă „roade vrednice de pocăință” cum cerea și Sf. Ioan Botezătorul (Matei 3, 8). Harul Sfîntului Botez, învăluit de negura păcatelor, se trezește în noi ca dintr-un somn greu prin lucrarea pocăinței. În rîndul al doilea, aceste definiții ne spun că pocăința nu este lucrare a unei clipe numai, a unui ceas din viața noastră, ci ea este — trebuie să fie, spre a fi adevărată și folositoare, — *lucrarea unei vieți întregi*. E adevărat că pocăința, în înțelesul de Sfîntă Taină, numită și *mărturisire* sau *spovedanie*, înseamnă mărturisirea și căința momentană în fața duhovnicului; aceasta însă nu exclude ci chiar presupune pocăința ca lucrare a vieții întregi. Prin pocăința permanentă ne pregătim pentru pocăința ca Taină, în care ni se împărtășește Harul iertării în urma dezlegării din partea preotului duhovnic în numele Tatălui ceresc. Așa dar, pocăința ca Taină, mai bine zis Mărturisirea, nu se poate despărți de pocăința unei vieți întregi, ci una presupune și cheamă pe cealaltă, una se întregeste cu cealaltă.

trăiește cel ce se pocăiește cu adevărat. Fiul risipitor, ajuns să pască porcii în țară străină, într-o zi își vine în fire; e momentul în care păcătosul se trezește la realitatea tristă a stării de împătîmire în care se află. Starea de împătîmire, cu toată aparenta ei fericire, nu satisface pe om, mai ales după ce acesta și-a „venit în fire”. Ea este ca apa sărată a mării pe care nefericiții navigatori o beau în lipsă de apă dulce; dar cu cît o beau mai mult cu atît gîtlejul lor arde fără a le stîmpăra setea. Cu cît aleargă mai mult după fericirea pe care li se pare că o primesc din satisfacerea lor, cu atît sînt mai setoși și neîndestulați. „Traista unei astfel de fericiri — a spus un înțelept (N. Velimirovici) — e spartă la fund. Oricît ai băga în ea tot goală rămîne.”

Fiul risipitor simte nevoia să mărturisească; la început sie-și, în gîndul și în mîntea sa, apoi tatălui, la care se întoarce: „Tată greșit-am... primește-mă...” Se află în aceste cuvinte, pe scurt, tot ce se cuprinde în noțiunea de pocăință; și *mărturisirea* ca lucrare a greșalelor, și *căința* sau *părerea de rău* pentru călcarea poruncii și părăsirea casei părintești, precum și *hotărîrea de a se îndrepta*, de a se întoarce la casa în care, după propria sa mărturisire, era îndestulat de toate. Sînt momentele oricărei pocăințe adevărate.

Se pune întrebarea: Avea nevoie tatăl din pildă de mărturisirea fiului risipitor? Are Dumnezeu nevoie de mărturisirea păcatelor noastre înaintea duhovnicului? Fără îndoială că nu. Bine știa tatăl din pildă ce-a făcut fiul său, precum bine știe Dumnezeu păcatele noastre. Ci noi, noi avem nevoie de această mărturisire.

„Fărădelegea mea, eu o cunosc și păcatul meu este înaintea mea pururea” — a zis Psalmistul de demult. Numai mărturisirea cu căință „sterge fărădelegea”, dar pentru aceasta este nevoie de „brațele părintești” întinse de Dumnezeu prin minile duhovnicului spre fiul care se mărturisește. Nu numai că acestuia i s-a

dat puterea „legării și dezlegării păcatelor” (Ioan 20, 22—23), putere care nu s-a dat nici îngerilor, dar acesta ține locul tatălui din pildă, care nu este altcineva decît Bunul Dumnezeu, învățînd, sfătuiind, certînd și mîngîind — după caz, pe cel ce se mărturisește. Firește că acest lucru pare straniu unor credincioși: Ce nevoie am să-mi mărturisesc păcatele înaintea duhovnicului? Nu pot eu face pocăință și de unul singur? Firește că se poate face pocăință și de unul singur, dar acest fel de pocăință nu este nici completă și nici mîntuitoare. Ce s-ar fi ales de fiul risipitor dacă ar fi rămas numai la tînguirea

ce-o făcea în țara păcatului păs-cînd porcii? El făcea doar o pocăință de unul singur, dar el simte trebuința de a se mărturisi cu glas tare înaintea tatălui său, de a spune cu glas tare ceea ce frămîntase desigur multă vreme în mîntea sa.

Noi credem că adevărata pocăință este un act bilateral. O parte a ei o reprezintă strădania de îndreptare, de înnoire, pe care o face credinciosul — și aceasta, desigur, tot din darul lui Dumnezeu; a doua parte o reprezintă Harul iertării pe care Dumnezeu îl împărtășește prin mijlocirea slujitorului său. Una fără alta nu pot exista; ambele sînt necesare pocăinței adevărate și iertării păcatelor.

Sînt destui creștini care se îndoiesc de posibilitatea iertării, mai ales în cazul unor păcate grele. Sf. Ioan Scărarul zice în această privință: „Înainte de a cădea în păcate, dracii ni-L înfățișează pe Dumnezeu ca iubitor de oameni, spre a ne îndemna la păcătuire; iar după ce-am căzut în păcat tot ei ni-L înfățișează ca aspru spre a ne îndoi de iertare” (Scara, Cuv. 5, 31), de aceea — zice același Sfînt — „nu te speria chiar dacă vei cădea în fiecare zi și nu te depărta de la calea lui Dumnezeu ci stai cu bărbăție și fără îndoială că îngerul tău păzitor va cinsti răbdarea ta... Nimic nu se poate asemăna cu mila lui Dumnezeu, nimic nu este mai mare ca ea” (Idem, Cuv. 5, 38).

În *Pateric* citim că un frate a întrebat pe Avva Sisoe: „Ce voi face Avvo, că am căzut? I-a răs-

puns lui bătrînul: Scoală-te! Zis-a fratele: M-am sculat și iarăși am căzut. Scoală-te iarăși și iarăși, l-a învățat bătrînul. Deci a întrebat fratele: Pînă cînd? Zis-a bătrînul: Pînă cînd vei fi apucat (de moarte) sau în bine sau în rău; căci cu ce se află omul cu aceea se și duce.” E mare cuvîntul acesta și se cuvine să ni-l însemnăm și să nu ispitim pe Domnul Dumnezeu nostru, amînînd vremea pocăinței.

Mulți creștini sînt hotărîți să facă pocăință, dar puțini știu cum trebuie făcută adevărata pocăință curățitoare de păcate. Tocmai de aceea trebuie părăsită ideea pocăinței de unul singur fără a asculta sfatul duhovnicului. Precum bolnavul trupesc nu-și poate aprecia singur felul și gradul boalei sale, tot așa și penitentul nu este în stare și nu-i este de folos a face o pocăință fără mărturisire cu căință înaintea duhovnicului rînduit de Dumnezeu să-i fie „părinte” — învățător, mîngăietor și sfătuitor pe calea pocăinței adevărate.

Între cele șase rugăciuni din ectenia cererilor, este una în care cerem de la Dumnezeu ca „cealaltă vreme a vieții noastre în pace și pocăință s-o petrecem”. Cerem deci vreme de pocăință și un climat de pace — cu Dumnezeu, cu semenii și cu noi înșine, în care să putem împlini toate cele ce sînt de trebuință adevăratei pocăințe, ca să nu ne surprindă pe neașteptate „Infricoșatul ceas al morții” ci împăcați cu Dumnezeu și cu oamenii, îndreptați prin credință dreaptă și prin fapte bune.

STAREȚUL VISARION

În cuprinsul actualului teritoriu de sub jurisdicția Arhiepiscopiei Tomisului și Dunării de Jos, printre figurile luminoase de slujitori bisericești luptători pentru păstrarea credinței străbune, libertatea și unitatea neamului, în secolul al XIX-lea, s-a remarcat și starețul Visarion, împodobit cu reale calități duhovnicești, gospodărești și cu alese simțăminte patriotice, vrednic reprezentant al monahismului românesc din Dobrogea.

Originar din părțile Făgărașului, Visarion, după ce a stat un timp la Muntele Athos, s-a stabilit apoi la Mănăstirea Neamț, unde a fost călugărit. În cei 30 de ani cât a trăit la Mănăstirea Neamț, a desfășurat o deosebită activitate gospodărească fiind chelar, econom și egumen la un schit. În domeniul cultural-artistic, de asemenea a ostentat cu sporită râvnă ca tipograf. Așa cum s-a afirmat pe bună dreptate, „el au tipărit și Geografia lui Cantemir, lucru ce l-au făcut știutor de originea și nevoile tuturor românilor”.

Cu o bogată zestre spirituală și artistică, căștigată la Mănăstirea Neamț, important centru de spiritualitate ortodoxă și cultură națională, Visarion a venit în nordul Dobrogei, însoțit de doi ucenici ai săi, Gherontie și Isaia. Stabilindu-se în raza actualii comune Niculițel, a înființat mănăstirea Cocoșu la anul 1833, pe locul altei vetre monahale mai vechi. Așa cum mărturisește și vestitul agronom Ion Ionescu de la Brad, care, pe la anul 1850, a făcut o călătorie de studii în aceste părți ale Dobrogei, acest distins monah a găsit aici „ruine antice și temelia de o biserică”. Marele nostru istoric Nicolae Iorga a subliniat, de asemenea, că „Mănăstirea Cocoșu își datorește ființa... unui făgărașan”.

Devenind apoi stareț la această mănăstire și desfășurând o intensă activitate duhovnicească, gospodărească și patriotică, Visarion a ajuns să fie iubit, respectat și apreciat la justa valoare de credincioșii români din împrejurimi. Referindu-se la viața lui curată, respectul de care se bucura, principiile morale după care se conducea și ideile naționale de care era stăpinit, același repu-

tat cercetător ardelean făcea următoarea mărturisire: „Și este ajuns astăzi la acel respect cât toți îl socot de sfânt pe acest înfocat naționalist, pe acest apărător al adevărului și al dreptății, pe acest părinte ce mi-au captivat inima prin virtutea sa morală și prin gândurile lui de emancipare a României.”

Datorită faptului că starețul Visarion și-a adunat în jurul său, la Mănăstirea Cocoșu, un număr

de 30 de călugări de pe toate meleagurile românești cu care cultiva evidente simțăminte naționale, promovind prin cuvânt și fapte scuturarea jugului străin din punct de vedere politic și bisericesc, a intrat în conflict cu arhiepiscopul grec Panaret de la Tulcea. Acesta l-a pedepsit pe Visarion pe motivul că s-ar fi „abătut de la îndatoririle proprii... și a adus atingere caracterului Prea Sfințitului Episcop al Evmeției”.

De aici se poate constata, că Visarion, pe de o parte, manifesta o oarecare independență bisericească în relațiile sale cu arhiepiscopul grec de la Tulcea, vizind, probabil și dobândirea autocefaliei, iar pe de alta, că era în strînse și permanente relații cu revoluționarii de la 1848, dintre care un număr de 5—6000 se aflau în Dobrogea și cu toți aceia care doreau și luptau pentru unirea tuturor românilor într-o țară liberă și independentă. Dovadă că Visarion era stăpinit de ace-

te gânduri este mărturisirea lui Ion Ionescu de la Brad ce se afla atunci pe meleagurile Dobrogei de nord și care spunea: „Astăzi mă întilnesc și cu egumenul pentru ca să aștern calea viitorului în binele românilor din Dacia aureliană și traiană de dincolo și de dincoace de Dunăre”.

În timpul starețului Visarion. Mănăstirea Cocoșu a prosperat atît în ceea ce privește viața spirituală, cît și cea materială. Într-o lucrare apărută de curînd s-a subliniat că „la 1850, Ion Ionescu de la Brad era entuziasmat de activitatea acestui așezămînt și de rosturile lui în viața românilor din acele locuri”. Astfel, aici se cultiva păstrarea dreptei credințe, evlavie, precum și dragostea de neam și de glia străbună. Din punct de vedere material, datorită experienței și calităților gospodărești pe care le avea acest vrednic stareț, după ridicarea celor două biserici, a chiliilor și gospodăriei, această mănăstire „a ajuns posesoarea unei însemnate averi, constînd din terenuri arabile, vii, păduri, mori de apă, clădiri în orașul Tulcea și un mare număr de vite”.

Starețul Visarion, adunînd, în jurul său, monahi din Transilvania și din celelalte regiuni ale țării noastre, așa cum s-a amintit mai sus, a adus prin aceasta, o contribuție importantă, pe de o parte, la păstrarea cu sfințenie a dreptei credințe și la cultivarea evlaviei ortodoxe, iar pe de alta, la dezvoltarea legăturilor românilor din Dobrogea cu frații lor din celelalte provincii românești, la trezirea conștiinței de neam și întărirea elementului autohton, la păstrarea și afirmarea ființei noastre naționale în acest străvechi pămînt românesc dintre Dunăre și Mare.

Ctitorul mănăstirii Cocoșu, a decedat, probabil, în anul 1862, după o bogată activitate de slujire a Bisericii străbune și a intereselor naționale. Numele lui este pomenit cu adîncă recunoștință și respect la altarul acestui așezămînt monahal din Dobrogea — pămînt străbun și vatră a ortodoxiei românești.

† EPIFANIE TOMITANUL
Episcop-vicar

Trepte vechi și noi de istorie, cultură și viață bisericească în Eparhia Oradiei. Mărturii — evocări

Cu un Cuvînt înainte de P. S. Sa Dr. Vasile Coman, Oradea, Edit. Episcopiei Ortodoxe Române a Oradiei, 1980, p. 478

înfăptuirea idealului de libertate, dreptate și unitate națională” (p. 7). Această năzuință o exprimă, deopotrivă. Cuvîntul redacției despre vatra noastră primară, o pătrunzătoare definiție contemporană a Patriei („Chipul Patriei”) care ne reamintește identitatea, țelul, rostul pe acest pămînt și nu aiurea, purtîndu-ne gîndul și fapta pe urmele Părinților pentru a putea răspunde, la rîndul nostru, prezent vremii de astăzi, contribuind astfel ca martori și făptuitori demni, deopotrivă, la înălțarea ei pe treptele dezvoltării firești.

Volumul cuprinde șapte părți sau capitole. Primul dintre ele, intitulat „File de istorie”, înmănușează, cu deosebire, lucrări sintetice privind momente importante din trecutul ținuturilor Crișanei, Sălajului și Sătmăruului, încadrate Eparhiei. Academicianul Ștefan Pascu cuvîntă despre statornicia și continuitatea de viață românească în nord-vestul Transilvaniei, I. H. Crișan omagiază 2050 de ani de la crearea primului stat dac centralizat și independent, T. Bader scrie despre epoca bronzului, iar N. Chidioșan despre dacia acestor meleaguri. Nicolae Gudea relevă însemnătatea Moigradului în istoria Transilvaniei, Radu Popa pre-

zintă ctitoria de la Voivozi, iar T. Roșu scrie despre trecutul Oradiei în sec. IV—XI. Două articole, de L. Ghergariu și G. C. Mărcuș, evocă prezența lui Mihai Viteazul în Sălaj, C. Mălinaș descrie litografia lui Barbu Iscovescu înfățișînd pe fruntașii Revoluției române de la 1848—49 din Transilvania, iar I. Călușer descrie starea de spirit a populației din Bihor după Revoluție.

Capitolul al doilea „Unitate prin cultură și limbă”, îl deschide cuvintele pline de înțelepciune arhierice ale I.P.S. Dr. Nicolae Corneanu, privind înțelesurile simbolului fîntîni, de asemenea notele lingvistice scrise de Tr. Blajovici despre subdialectele nord-vestice ale românilor. Importante sînt, deopotrivă, articolele semnate de G. I. Tohăneanu, Vasile Netea (despre unitatea culturală a românilor), P. Pușcașu (despre lupta românilor din Bihor pentru școală națională), Șt. Vasilescu (privind revistele culturale ale acestor locuri în perioada interbelică), cele semnate de I. Godea, D. Radosav și L. Cucuiet tratînd aspecte din etnologia nord-vestului românesc, de

Florian Dudaș

(Continuare în pag. a 3-a)

Bizanțul și românii în secolele X-XII

În concepția bizantină a secolului al X-lea, prin poziția împ. Constantin VII Porfirogenetului (—957), se făcea deosebirea între grecii numiți „romei” și populația romanizată dintre Balcani și Carpați, numită „romani”, adică români. Ei făceau parte din „Romanitatea bizantină”, după expresia lui N. Iorga, iar cei din Scitia Mică sau Dacia Pontică făceau parte din „Romanitatea scitică”, după Const. Daicovicu.

Această „romanitate” se bucura, încă din timpul împ. Justinian (—565) de o Mitropolie proprie, a Scythiei sau Mysiei, autocefală vremelnic, cu centrul la Tomis — Constanța și cu 14 episcopii sufragane, care desigur aveau și rol misionar peste Delta și în Transdanubia, pînă în sec. IX, mai precis pînă în 829. Acești autohtoni români sînt cunoscuți din punct de vedere arheologic sub numirea de „locuitori din cultura Bucov-Dridu”, răspîndită peste întreg ținutul patriei noastre, inclusiv Transcarpația.

Revenind deci stăpînirea bizantină iar la Dunărea de Jos, în 971, împ. Vasile II Bulgaroctonul (976—1025) a organizat această regiune „scitică”, fostă geto-dacică, și romanizată apoi, dintre Dunăre și Mare, în temă administrativ-militară, numită „tema Paradunavon” sau „tema Paristrion”, adică a orașelor de la Dunărea de Jos. Anul 1003 este considerat ca începutul al acestei teme, care avea în frunte cite un: duce, strateg, katepan sau toparh. Cum Bizanțul își întinsese stăpînirea și dincolo de marele fluviu, în Transdanubia, ca și în răsărit în Mesopotamia, noile regiuni încorporate imperiului erau numite „klimata”, adică regiuni marginase. O mărturisesc scriitorii bizantini Psellos, Kedrenos, Skylitzes, Anna Comnena, mitropolitul Euthathios din Tesalonik, Zonaras, Kinnamos și Choniates, cum o constată cercetătorii noștri.

Pentru păstrarea acestor regiuni, Patriarhia Ecumenică dubla prezența bizantină prin organizarea de Mitropolii. Astfel în lista eparhiilor sufragane către Patriarhia Ecumenică — Taxis — a împ. Leon VI Filosoful (—912), completată în timpul împ. Vasile II de patriarhul Alexios (1025—1042), se aflau în jurul Mării Negre următoarele Mitropolii, începînd din est: Mitropolia Trapezunt, trei Mitropolii pentru Armenia, Mitropolia Lazika din Fasis, sub Caucaz; apoi Mitropolia Alaniei sau a Caucazului și Mitropoliiile din regiunea Propontidei, adică a Crimeii și Azovului, de la Tmutorokan, Cherson-Gothia și Bosphorus.

Prin urmare, revenind Bizanțul la gurile Dunării, prin tema Paristrion-Paradunavon, foarte importantă din punct de vedere politic, cultural și economic, era firesc ca patriarhul Sergiu II (—1019) sau Eustațiu (—1025) să organizeze pentru această temă nouă și o mitropolie proprie regională, cum era obiceiul de pînă atunci. Dar numele acestei Mitropolii nu este indicat. De fapt se constată că în această vreme cronicării și istoricii bizantini nu mai prezentau acea precizie geografică, pe care o indicaseră cei din vremea împ. Justinian I. De aceea și istoricii români, dacă erau de acord că o astfel de Mitropolie trebuia să fi luat ființă și să existe, totuși nu au riscat nici o identificare pentru ea din lista eparhiilor sufragane către Patriarhia Ecumenică. Se recunosc pentru această vreme doar cele două eparhii „valahe” din cadrul Arhiepiscopiei Ohridei, creată în 1018—1020, ca și eparhia Dibiscos, devenită din 1201 Mitropolie, la Timișoara.

Numai cercetătorii Gh. Enăceanu, O. Tafrați, D. Stănescu, S. Reli

și M. Șesan s-au străduit să descifreze din lista — Taxis — a eparhiilor Patriarhiei Ecumenice cea potrivită pentru Paristrion și au identificat-o cu: „Mitropolia Keltzenei, a Gortzenei și Tarilor”, care se află la locul 56 (apoi 66) din această listă, din numărul de peste 100 de eparhii, identificînd din numărul de 21 eparhii sufragane, mai multe ca Tomis-Constanța, ca Sf. Gheorghe (din Delta, Enisala sau Giurgiu), ca Argeșul și alte; numirea „keltzene” se apropie de „kelt”-celt și Galațiul este o așezare celtică, sau chiar cu „get” — Geția, numiri care mai erau cunoscute pe atunci. Cele 21 eparhii-episcopii sufragane se întindeau de la Tomis pînă la Curtea de Argeș (centru unde s-au găsit monezi bizantine din sec. XII), și chiar în Transcarpația. Astfel se încheiea cercul Mitropoliilor bizantine în jurul Mării Negre, care devenea astfel iar o „Mare bizantină”. Sediul Mitropoliei Keltzenei varia după sediul guvernatorului, care era la Dinogeția-Garvăn (în fața Galațiului), la Niculițel, la Vicina și apoi la Păcuilul lui Soare, după cum era dată situația, în fața cotropirilor pecenege și cumane și a tulburărilor locale.

Despre stăpînirea bizantină în Transdanubia — și de acolo și în Transcarpația — sînt informații prin știri numeroase recente, publicate în revistele de specialitate istoric-arheologice. De pildă istoricul Nil Doxapatruil (—1144) preciza în scrisul său, că „acolo sînt trimiși mitropoliți de către patriarh, ca și în toate orașele Paristrionului”, adică depășind „Istria-Paristrion și Danubia”, „se îndreptau și spre Propontida” (Migne PG 132, col. 1106).

Astfel și cneazul Bălaea din țara Hațegului, ctitorind biserica de piatră din Streisingeorgiu, spre finele sec. al XII-lea, sătrea desigur în contact fie cu Episcopia Dibiscos (Timișu, a Timișorii), fie cu Mitropolia din Paristrion, căci, după dispozițiile canonice ale Bisericii Ortodoxe, trebuiau respectate prevederile juridictionale și drepturile autonomiilor eparhiale, care se refereau la regiuni anumite.

Această jurisdicție ortodoxă o confirmă și papa Inocențiu III, cînd scria în 1205, că în acea regiune a fiilor lui Bălaea există o episcopie, supusă Patriarhiei Ecumenice. Mai apoi papa Grigore IX confirma, în 1234, că în regiunea Carpaților există „pseudoeписcopii de rit grec” — deci ortodocși — și în 1247, în Diploma regelui Bela IV către Cavalerii Ioaniți se constată că „în sudul Carpaților se află mulți arhiepiscopi și episcopi pentru populația acelor cnezate, a lui Seneslau și Litovoi”. Evident că nici acești vlădicii ortodocși nu erau „călători” sau „rătăcitori”, ci depindeau de Patriarhia Ecumenică printr-o Mitropolie apropiată, care era desigur cea din vechea Scitie Mică sau Dacie Pontică, care după 1204 se atașase de Patriarhia Ecumenică, mutată forțat la Niceea, venind cruciații latini la Constantinopol, în 1204.

Prin urmare se constată că românii din Paristrion, din Transdanubia și Transcarpația, s-au bucurat în aceste vremi de Ortodoxia care iradia de la Patriarhia Ecumenică prin Mitropoliiile și episcopiiile create în aceste regiuni anume pentru populația autohtonă. O confirmă apoi și mutarea sediului Mitropoliei Vicinei, cunoscută în vechiul Paristrion din 1249, la cetatea de reședință a voievodului Nicolae Alexandru Basarab al Țării Românești, în 1359.

Prof. M. Șesan

Episcopia ortodoxă română a Oradiei a mai tipărit o carte. Titlul ei vestește, de această dată, o sinteză aniversară, omagială, de credință, istorie și cultură românească pentru eparhia din vestul Transilvaniei. În cuprinsul a peste 450 de pagini volumul înmănușează scrisul, cugetul, buna credință, iubirea de neam și patrie a unor oameni de cultură și clerici, istorici, filologi și scriitori care, răspunzînd invitației, au binevoit a scrie despre vatra românească din vestul Transilvaniei.

Cuvîntul înainte al P.S. Sale Dr. Vasile Coman, Episcopul Oradiei, care deschide cartea, binecuvîntează fapta cărturărească, actul responsabil, cu tradiție în această parte de Țară Românească, „datoria de a scoate din mulțimea evenimentelor și faptelor din trecut pe acelea care vorbesc despre prezența poporului român pe plaiul strămoșesc care s-au înscris ca tot atîtea trepte în dezvoltarea lui istorică pentru

Lucrările Comisiei române de istorie bisericească comparată

La 4 martie 1981, a avut loc la M-rea Antim din București, sub președinția I.P.S. Mitropolit Nestor al Olteniei, reuniunea CRIBC cu tema „150 de ani de la revoluția lui Tudor Vladimirescu”.

Alături de membrii Comisiei au fost prezenți, ca invitați: P.S. Episcop Vasile Tîrgovișteanul, Vicar patriarhal; Prof. Ștefan Ștefănescu, director al Institutului de istorie „Nicolae Iorga” și decan al Facultății de istorie a Universității din București; Prof. Dan Berindei, director adj. al Institutului de istorie „Nicolae Iorga”; P.C. Pr. Dumitru Soare, consilier patriarhal etc.

Cuvîntul de deschidere a fost rostit de I.P.S. Mitropolit Nestor care a reliefat rolul M-rii Antim din București în revoluția lui Tudor Vladimirescu.

Sedința CRIBC condusă de Prof. István Juhász (Biserica Reformată) vicepreședintele comisiei, a constat din:

I. Prezentarea unor comunicări științifice:

1. I.P.S. Mitropolit Nestor al Olteniei: textul inedit al imnului Epitaf al lui Tudor Vladimirescu, descoperit de autor; reprezentarea întregului neam românesc pe steagul revoluției lui Tudor Vladimirescu, steag alcătuit de monahul David; o matrice a sigiliului inelar al lui Tudor Vladimirescu, realizat în 1821.

2. Rev. Iosif Gabor (Biserica Romano-Catolică): raportul Pr.

Iosif Mollóroni, vicar general al Arhiepiscopiei Romano-Catolice din București, despre revoluția lui Tudor Vladimirescu.

3. Pr. Prof. Al. I. Ciurea (Biserica Ortodoxă Română): Tudor Vladimirescu, ctitor și ajutor de lăcașuri străbune.

4. P.S. Episcop Antonie al Buzăului: evocarea revoluției lui Tudor Vladimirescu în cuvîntarea de înscăunare din 1825 a Episcopului Chesarie al Buzăului.

II. Discutarea tematicii colocviului de la Durham (Anglia) — 2-9 septembrie 1981. D-l Prof. Emilian Popescu, reprezentantul Comisiei noastre în Biroul Comisiei Internaționale de Istorie Ecclesiastică Comparată, a făcut o serie de propuneri — adoptate de comisie — pe care le va prezenta la întrunirea Biroului (Paris 28 martie 1981).

III. Moment festiv privind aniversarea a 160 de ani de la revoluția lui Tudor Vladimirescu. S-a ascultat înregistrarea interviului acordat de I.P.S. Nestor Radiodifuziunii Române pentru Emisiunea „Memoria pămîntului românesc”, a imnului lui Tudor, interpretat în premieră de corul Seminarului teologic din Craiova, și a cîntecului „Mugur, mugurel”, executat de diac. Grigore Cristea de la Catedrala mitropolitană din Craiova.

Lector Dr. Cezar Vasiliu

Trepte vechi și noi...

(Continuare din pag. a 3-a)

asemeni, contribuțiile lui I. Isaiu și I. Kohn privind relațiile româno-maghiare.

Un capitol la fel de important al cărții înfățișează „Pagini din istoria Eparhiei Oradiei”. Prof. univ. Mircea Păcurariu prezintă, competent, viața bisericească a românilor de pe aceste meleaguri pînă la începutul veacului al XVIII-lea, iar Gh. Lițiu continuă excursul istoric pînă în zilele noastre. Li se alătură un număr de patru studii semnate de T. Savu, F. Dudaș, A. Cînda și C. Grad, privind valorificarea patrimoniului cultural de tipărituri și manuscrise românești vechi, icoane și alte piese de interes muzeal din Bihor și Sălaj. Articolele lui I. N. Floca, despre Biserica în slujba poporului și I. Negroiu, privind noile realizări, din cursul deceniului din urmă, în Eparhia Oradiei, completează cu date actuale pomenitul excurs istoric.

Partea consistentă a lucrării, nu mai puțin de 100 p., o reprezintă descrierea *Bisericilor de piatră — Monumente istorice și de arhitectură din Eparhia Oradiei*, cu un studiu introductiv de Vasile Drăguț. Sint prezentate un număr de 17 lăcașuri. Pentru Bihor: A. Lucian, V. Stanciu, C. Olariu, A. Pușcaș, I. Porumb, I. Butuc, T. Cioș, V. Vid, I. Bărdaș, Gh. Lițiu, Gh. Nemeș scriu despre bisericile de piatră din: Oradea, Sînmărtin, Tinăud, Beiuș, Homorog, Inand, Cefa și Tinca. Din Sălaj: M. Bumb, T. Opreș și I. Gălgău descriu monumentele de

la Benesat, Miluani și Zalău, iar I. Țolescu, V. Lostun și V. Mihăilă prezintă bisericile din Satu Mare și Negrești-Oaș, în Sătmăr. Tot atîtea ilustrații oferă imaginea actuală a monumentelor prezentate.

Capitolul intitulat „Dreapta credință” grupează un număr de nu mai puțin de 15 scrieri cu conținut teologic, elaborate cu competență și stăruință, de I.P.S. Sa Dr. Nicolae Mladin, de D. Stăniloae, D. Belu, T. Bodogae, Gh. Papuc, I. Zăgrean, I. Negroiu, A. Lucian, Gh. Băbuț, N. Bordașiu, I. Porumb, N. Mara, V. Stanciu, I. Feier, C. Olariu.

Capitolul VI este intitulat „Evoacări”. Ana Blandiana scrie despre portretul lui Horea din Catedrala Oradiei, P.S. Sa Dr. Vasile Coman evocă chipul luminos al lui Roman Ciorogariu, iar M. Șesan, E. Roșescu, R. Enescu, T. Savu, P. Bologa, V. Faur, I. Sălăgean și I. Bradu scriu despre Barițiu, Gojdu, Iosif Vulcan, Nicolae Jiga, Vasile Lucaciu, Aurel Lazăr, Nicolae Firu, Vasile Sala.

Volumul înmănunchează în partea ultimă scrieri literare semnate de Al. Andrițoiu, M. D. Beltiuganu, Gh. Pituț, Mircea Copil.

Chiar și numai simpla enumerare a autorilor și titlurilor sau a conținutului studiilor și articolelor, vestește, credem, apariția la acest început de an la Oradea a unei cărți importante pentru care se cuvîntă — instituției respectuos omagiu, iar inițiatorilor volumului și cărturarilor lauda faptului împlinit.

Acordarea premiului „Dr. Leopold Lukas” părintelui prof. Dumitru Stăniloae

Facultatea de Teologie Evanghelică din Tübingen acordă anual premiul „Dr. Leopold Lukas” unei personalități care a contribuit prin scrierile sale la apropierea dintre oameni și popoare.

Premiul pentru 1980 a fost acordat părintelui profesor dr. Dumitru Stăniloae, ca semn de prețuire pentru monumentală lucrare „Teologia Dogmatică Ortodoxă” în 3 volume, ca și pentru excepționala și îndelungată sa activitate teologică și ecumenică.

Ceremonia de decernare a premiului a avut loc în data de 4 noiembrie 1980, în aula Universității din Tübingen. Au participat: prof. dr. Peter Stuhlmacher, decanul Facultății de Teologie, care a înmănat premiul, alte personalități universitare și numeroși studenți. În fața tuturor, părintele prof. Dumitru Stăniloae a prezentat conferința: „Unitatea

trinitară a lui Dumnezeu și unitatea oamenilor, în special a creștinilor”.

După conferință a avut loc o recepție în onoarea oaspetelui la care au fost prezenți: rectorul universității, numeroși profesori și alți invitați. Au toastat în sărbătorește sărbătoritului: rectorul universității, reprezentantul episcopului evanghelic din Tübingen, consulul german la Londra, M. F. D. Lukas, fondatorul de fapt al premiului în memoria tatălui său, apoi binecunoscutul teolog prof. Jürgen Moltmann. Toți vorbitorii au evidențiat necesitatea întăririi și diversificării relațiilor dintre Bisericile și popoarele noastre, în interesul păcii și cooperării, pe toate planurile.

În final, a luat cuvîntul sărbătoritul P.C. Sa a arătat, între altele, că relațiile dintre cele două Biserici: Ortodoxă și Evan-

ghelică nu trebuie să se limiteze la o prietenie sentimentală, ci trebuie să se meargă către o bază cit mai solidă, adică spre o mai mare apropiere în credință, spre o înțelegere mai profundă a dogmelor.

Cu ocazia vizitei sale în Germania, părintele prof. Dumitru Stăniloae a conferențiat încă în alte câteva orașe: Köln, Bonn, Erlangen. Temele dezbătute au fost: „Taina Sf. Treimi în Teologia ortodoxă”, „Dogmă și spiritualitate în Ortodoxie”, „Principalele caracteristici ale Ortodoxiei”.

Evenimentul premiei a fost consemnat în presă. Ziarele „Frankfurter Allgemeine”, „Die Welt”, „Schwätische Zeitung”, au arătat, cu acest prilej, rolul însemnat pe care îl are Biserica Ortodoxă Română în cadrul mișcării ecumenice contemporane.

Consfătuiri de lucru la Centrul arhiepiscopesc Sibiu

În zilele de 11 și 12 februarie 1981, la Centrul arhiepiscopesc din Sibiu au avut loc, sub președinția I.P.S. Mitropolit Teoctist al Moldovei și Sucevei și Locțiitor de Mitropolit al Ardealului, prezent fiind și P.S. Episcop-vicar Lucian Făgărășanu, următoarele consfătuiri de lucru:

Miercuri, 11 februarie a.c., s-a ținut la Reședința mitropolitană o ședință cu P.C. protopopi din Arhiepiscopie, reprezentanți ai Institutului Teologic Universitar din Sibiu și alte cadre de conducere ale Arhiepiscopiei, cu care prilej s-a analizat activitatea depusă în trim. IV 1980 pe plan misionar, pastoral și gospodăresc și s-au tras concluziile convenite pentru o mai rodnică lucrare în viitor la toate nivelurile: Centrul eparhial, protopopiate și parohii.

Au luat cuvîntul toți participanții la consfătuire.

La deschidere, în cursul dezbaterilor, precum și în partea finală a consfătuirii, I.P.S. Mitropolit Teoctist a dat o seamă de îndrumări de ordin practic cu deosebire, pentru ca lucrarea consilierilor, a protopopilor, a preoților să se desfășoare cu cât mai

multe roade, apăs punindu-se pe satisfacerea în cele mai bune condiții a cerințelor sufletești ale credincioșilor noștri.

Îndrumări potrivite a dat I.P.S. Sa și în cauza conferințelor preoțești: de orientare și administrative.

În după-masa zilei de 11 februarie a.c. a avut loc, sub conducerea I.P.S. Mitropolit Teoctist, o consfătuire de lucru cu comitetele de redacție ale celor trei publicații care apar la Centrul mitropolitan din Sibiu: Mitropolia Ardealului, Telegraful Român și Îndrumătorul bisericesc.

În cadrul dezbaterii, redactorii responsabili au făcut cite o expunere privitoare la preocupările comitetelor de redacție pentru continua îmbunătățire a conținutului publicațiilor noastre.

Între alte îndrumări, I.P.S. Mitropolit Teoctist a insistat cu deosebire asupra unor compartimente ale publicațiilor Centrului mitropolitan, care să corespundă cât mai deplin cerințelor actuale ale preoțimii, edificării ei în marile probleme — teologice, umanitare în general — ale contemporaneității, în atenție fiind tot-

odată aniversările bisericești și patriotice mai de seamă, cultivarea vocației preoțești etc.

Joi, 12 februarie a.c., a avut loc Consiliul plenar al Arhiepiscopiei Sibiului, cu care prilej s-au rezolvat cauzele mai de seamă de la cele trei sectoare administrative: bisericesc, cultural și economic.

P.C. rector C. Voicu a făcut o expunere asupra activității care se desfășoară la Institutul Teologic Universitar Sibiu.

S-au fixat apoi liniile direcționale ale activității viitoare în Arhiepiscopie, în cadrul cărora I.P.S. Mitropolit Teoctist a accentuat necesitatea intensificării lucrării pe teren a cadrelor de conducere ale Arhiepiscopiei. Cu acest prilej preoții pot fi îndrumați la fața locului, pentru ca, acolo unde este cazul, lucrarea lor pastorală, de întărire a unității noastre de credință etc. să fie mai vie, mai eficientă. În acest scop au fost indicate o seamă de metode, de mijloace etc.

Înalt Prea Sfinția Sa a zăbovit și asupra altor laturi ale lucrării noastre bisericești, la care Consiliul eparhial este chemat să-și aducă aportul.

Noi expoziții ale pictorului arhim. T. Tohăneanu

În urma unor invitații de a deschide mai multe expoziții în Bavaria (R.F.G.) și Austria, cunoscutul pictor pe sticlă arhim. Timotei Tohăneanu de la Mănăstirea Brincoveanu — Simbăta de Sus (jud. Brașov) — a avut expoziții personale, în perioada noiembrie-decembrie 1980, în Regensburg, la Institutul Ostkirchliches; la Witten, în sala congresului; la München, în galeriile de artă Metz ș. a.

Aceste expoziții — mesagere și ele ale unor tradiții românești și ortodoxe care concentrează un îndelungat trecut, fiind, în același timp, actuale, vii — au stîrnit un deosebit interes din partea vizitatorilor. Pictorul arhim. Timotei Tohăneanu s-a bucurat de aprecieri din partea celor interesați în genul artei sale, cât și din partea vizitatorilor mai puțin inițiați în această artă românească și ortodoxă a picturii pe sticlă.

Pictorul arhim. Timotei Tohăneanu, care îmbină zilnic munca cu rugăciunea, viețuind în mănăstirea de la poalele Făgărășului, s-a făcut din nou solul — pe calea artei sale apreciată atît în țară cît și în străinătate — spiritualității noastre ortodoxe, cît și al patriei sale, a poporului nostru harnic și iubitor de frumos.

C. T.

Urmarea lui Iisus Hristos

(Continuare din pag. a 2-a)

tos, atunci să te socotești fericit, că ai aflat raiul pe pămînt (p. 130-132).

— Crucea unește cerul cu pămîntul... De la picioarele crucii pornește tot ce ajunge la cer. Să ne apropiem, deci, de cruce. Ea să ne fie pe acest pămînt mîngăierea noastră, după cum este și puterea noastră...

Vorbind despre Preoție, autorul zice: „Cînd te-ai făcut preot nu s-a ușurat sarcina ta, dimpotrivă, mai grea sarcină ai pus pe umerii tăi și te-ai îndatorat la mai mare sfințenie. Preotul tre-

buie să fie împodobit cu toate virtuțile și să dea altora pildă de viață bună. Purtarea lui nu trebuie să fie ca a oamenilor de rînd... ci să viețuiască la fel cu îngerii în cer... Preotul îmbrăcat în odăjdii ține locul lui Hristos, pentru că este chemat să aducă lui Dumnezeu în smerenie și evlavie rugăciunea pentru sine și pentru popor”.

Referitor la Sf. Cuminecătură, el scrie: „De ce se ascunde Domnul în Sfînta Cuminecătură? Este adevărat că prezența Sa se ascunde simțurilor noastre, însă, pentru

aceasta nu e mai puțin reală și lucrătoare... Dacă nu s-ar acoperi cu un văl, dacă n-ar opri pentru Sine o parte din lumina Sa, dacă s-ar arăta așa cum este, mai frumos decît fiii oamenilor” (Ps. 44, 3), cu o duioșie negrăită aspirînd de-a se uni cu noi, omenirea (umanitatea) noastră slabă n-ar putea suporta greutatea unei asemenea fericiri și sufletul ar rupe legăturile sale cele muritoare... De aceea Mintuitorul a voit să se facă văzut numai prin credință și aceasta este de-ajuns pentru a aprinde dragostea dintre El și sufletul nostru” (p. 401).

ARTICOLELE ȘI CORESPONDENȚA se adresează REDACȚIEI Telegrafului Român, Sibiu, str. 1 Mai nr. 35. — Articolele nepublicate nu se înapoiază.

COMITETUL DE REDACȚIE: Dr. Nicolae Mladin, Mitropolitul Ardealului — președinte; Lucian Făgărășanu, Episcop-vicar — vicepreședinte; Pr. prof. Dr. Dumitru Abrudan — redactor responsabil; Lector Aurel Jivi — redactor adjunct; Arhid. Gheorghe Papuc, Pr. prof. Dr. Mircea Păcurariu — membri; tehnoredactor: Diac. Ezechiel Oancea.

Cititorii din străinătate se pot abona, adresîndu-se la ILEXIM Departamentul Export — Import Presă P. O. Box 136-137 — telex: 11226, București, str. 13 Decembrie nr. 3.